

УДК 94(477.83):323.28]:314.151-054.74
DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/50-3>

Лілія ГРИНИК,
orcid.org/0000-0002-4077-0128
аспірантка кафедри історії України
Дрогобицького державного педагогічного університету ім. Івана Франка
(Дрогобич, Львівська область, Україна) lilia_hrnyuk@ukr.net

«ДАВАЙ СОБІРАЙСЬ!»: ОПЕРАЦІЯ «ЗАХІД» НА ДРОГОБИЧЧИНІ НА ОСНОВІ СПОГАДІВ ТА АРХІВНИХ МАТЕРІАЛІВ

У статті висвітлюється операція «Захід» на основі спогадів очевидців. Також на основі архівних документів з'ясовуються ключові моменти проведення швидкої депортації українського населення Дрогобиччини у Молотовську область. Методологія дослідження базується на принципах історизму, науковості, об'єктивності та логічності. Використовуються загальнонаукові методи: аналіз, порівняння та узагальнення, а також залучені методи критики джерел. Наукова новизна полягає в тому, що масштабне виселення 21 жовтня 1947 року розглядається комплексно на основі архівних та мемуарних джерел. Підкреслено важливість та актуальність висвітлення злочинів радянської влади щодо українців у різний період історії. Детально висвітлено організацію процесу виселення, методи та форми боротьби з місцевим населенням, що чинило опір діям радянських силовиків. Наголошено, що на долю українського визвольного руху суттєво вплинула саме ця насильницька депортація під кодовою назвою «Захід», оскільки таким чином було підірвано моральне становище підпілля, розірвано контакти, щодо постачання продуктами харчування, збільшилась кількість вояків, що явилися з повинною. Усього з Дрогобиччини було вивезено понад тисячу осіб, серед яких як чоловіки, так і жінки з дітьми. Умови перевезення не дали змогу усім навіть дістатись «пункту призначення», а умови життя на засланні – на рідну землю. Масштаби проведених репресій дають змогу говорити як про наймасовішу у західному регіоні. Акцентовано, що обравши даний метод, як дієвий у боротьбі з українським підпіллям, радянська адміністрація усвідомлювала, що веде боротьбу проти українського народу. Відзначено, що ні здолати, ні перемогти українських націоналістів депортаційним шляхом не вдалось, мабуть, саме через провал планів, радянська влада в подальшому не проводила окремі масштабні операції, а звела їх до індивідуальних.

Ключові слова: депортація, «Захід», радянська влада, репресії, ОУН та УПА, терор.

Lilija HRYNYK,
orcid.org/0000-0002-4077-0128
Graduate student at the Department of History of Ukraine
Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University
(Drohobych, Lviv region, Ukraine) lilia_hrnyuk@ukr.net

“LET'S GO!”: OPERATION “WEST” IN DROHOBYCH REGION ON THE BASIS OF MEMORIES AND ARCHIVAL MATERIALS

The article covers Operation «West» based on eyewitness accounts. Also, on the basis of archival documents, the key moments of the rapid deportation of the Ukrainian population of Drohobych to the Molotov region are clarified. The research methodology is based on the principles of historicism, scientificity, objectivity and logic. General scientific methods are used: analysis, comparison and generalization, as well as methods of critique of sources. The scientific novelty is that the large-scale eviction on October 21, 1947 is considered comprehensively on the basis of archival and memoir sources. The importance and urgency of covering the crimes of the Soviet government against Ukrainians in different periods of history is emphasized. The organization of the eviction process, methods and forms of struggle against the local population, which resisted the actions of Soviet security forces, are covered in detail. It was emphasized that the fate of the Ukrainian liberation movement was significantly affected by this forced deportation code-named "West", as it undermined the morale of the underground, severed food supplies, and increased the number of conscripts. In total, more than a thousand people were deported from Drohobych, including both men and women with children. Conditions of transportation did not allow everyone to even get to the "destination", and living conditions in exile - to their homeland. The scale of the repression makes it possible to speak of it as the largest in the western region. It was emphasized that by choosing this method as effective in the fight against the Ukrainian underground, the Soviet administration realized that it was fighting against the Ukrainian people. It was noted that neither the defeat nor the defeat of the Ukrainian nationalists by deportation was possible, probably because of the failure of the plans, the Soviet government did not conduct separate large-scale operations, but reduced them to individual ones.

Key words: deportation, “West”, Soviet power, repressions, OUN and UPA, terror.

Постановка проблеми. Ехо подій минулого добре відгукується сьогодні українцям. Хтось навіть може сказати: «дежавю» чи провести чітку паралель. Здавалось би, між тогочасним планом боротьби Сталіна з нашим народом та сучасною війною Путіна величезна прірва у 75 років, проте мета – незмінна – винищення української нації, а методи жорстокі, відомі лише ще за татарських лихоліть. Це підтверджує важливість історії та вислови про її циклічність. Однак, незважаючи на це, операція «Захід» залишається маловідомою подією широкому загалу, хоча її наслідки можна поставити в один ряд з подіями Голодомору, Великого терору, сучасними реаліями в Бучі чи Маріуполі. Віднайдення нових архівних матеріалів активізувало процес висвітлення подій 21 жовтня 1947 року в історичній науці, проте, великий масив свідчень, які могли отримати шляхом усної історії – вже втрачено. Тому першочерговим завданням вважаємо оприлюднення тих, що збереглися.

Аналіз останніх досліджень. Зацікавлення до висвітлення злочинів радянської влади проти українського населення, активно поживаються та знаходять своє висвітлення у працях українських дослідників. Проблема депортацій знайшла висвітлення в монографіях Йосипа Надольського (Надольський, 2008), Василя Ільницького (Ільницький, 2016) та Тетяни Вронської (Вронська, 2008), які змальовують загальну картину тогочасних подій. Історичні студії Миколи Галіва (Галів, Огар, 2021; Галів та ін., 2021) ознайомлюють із багатосторонньою репресивною політикою радянської адміністрації по відношенню до різних груп суспільства. Олег Бажан (Бажан, 2013) чи не перший зробив базове дослідження операції «Захід» в історичній науці. Повоєнна депортація на регіональному рівні привертала увагу Руслани Попп (Попп, 2014, 2020), яка на основі аналізу підпільних документів висвітлює події 21 жовтня 1947 року. Чіткий огляд подій та архівних документів подає Андрій Когут (Когут, 2019, 2020а, 2020б). Проте аналізовані вище праці характеризують тогочасні реалії на основі виключно документів радянських посадовців, залишаючи поза увагою цінне джерело – мемуаристику.

Мета статті передбачає висвітлення операції «Захід» крізь призму спогадів очевидців та архівних матеріалів.

Висвітлення основного матеріалу. Операція «Захід»¹ розглядалася радянськими силовиками

як ефективна боротьба з українським підпіллям, що призводило збільшення кількості явок з повинною, перешкоджало оновленню членів в лавах Організації та підривало подальше продовольче забезпечення українських націоналістів (ГДА СБУ. Ф. 2. Спр. 674. Арк. 2). Проте, цілі проведення такої політики мали набагато ширші масштаби: викоринити духовні та культурні цінності українського народу, а разом з тим позбутися свідомого українського елементу. З цього приводу слушно висловився Володимир В'ятрович: *«Навіть якби не існувало УПА, рівень та масштаби репресій були б не менші, тому що Сталіну йшлося про ліквідацію українців як національної спільноти»* (В'ятрович, URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/28806123.html>). Уся процедура виселення населення мала проходити під строгою конспірацією. Тому в Інструкції від 25 вересня 1947 р. наголошувалось, що у районах, де число сімей, які підлягають депортації, перевищує 10 – розмістити гарнізони ВВ МГБ та направити туди радянських силовиків, які беруть у ній участь. Усе це мало відбуватись під прикриттям місцевих виборів, начебто такі дії вимушені задля забезпечення безпеки і порядку під час їх проведення, проте через два дні рішення було змінено на *«необхідність розміщення таких гарнізонів для боротьби з бандитизмом»* (ГДА СБУ. Ф. 2. Спр. 674. Арк. 58-59).

Враховуючи географічні умови та результати проведеної роботи – 21 жовтня 1947 року о 6:00 мала розпочатись операція у західних регіонах України, у Дрогобицькій та Станіславській області (гірські райони), у разі необхідності, її дозволялось розпочати швидше (ГДА СБУ. Ф. 2. Спр. 674. Арк. 116). Михайло Гриник² пригадує: *«То виселяли з понеділка на вівторок, вночі. Напали на хату і кричали аби мама відкривала двері. Мама двері не відкривала. Вони вибили вікно, залізли до хати і давай тут: «давай собірайсь». Як? Куди? Та то діти, плач, шум. А мене були ще борше заарештували в неділю. (...) В полудні приходять два маскалі до хати, забрали і пригнали мене до Стефана до хати (...) там була півниці на бульбу велика, привели туди. Там були вже якісь хлопці. Тоді й мене обмаців і мене в підвал, а самі по сінях ходили. (...) Маму з дітьми привезли на гору. В хату. В сіню, а я у підвалі був»* («Спогади М. Гриника», 2022). Як дізнаємось із підпільних документів, ще три дні перед вивезенням гарнізонники приготували цей погріб, у якому позаби-

¹ Операція «Захід» – каральна акція населення Західної України (окрім Закарпатської області), що відбулась у жовтні 1947 року та передбачала масове виселення у Сибірські райони.

² Гриник Михайло Миколайович, 1931 р.н., с. Медвежа, українець, освіта початкова, селянин. 20.10.1947 р. виселений м. Верхня Губаха, Молотовська обл. Звільнений 19.03.1958 р.

вали усі отвори дошками та обгородили колючим дротом (ГДА СБУ. Ф. 13. Спр. 376. Т. 78. Арк. 319).

Під заплановані події вивезення підлягали усі повнолітні члени сім'ї засуджених, арештованих та убитих повстанців і підпільників. Неповнолітні члени сімей також відправлялись разом зі своїми рідними (ГДА СБУ. Ф. 2. Спр. 674. Арк. 3). *«Не знаю чого. Я певне за вітчима був на Сибіру. Він був арештований в 46-му. На Стрийській говорив скільки масла, молока дав бандерам. (...) Але в мене ще був брав за УПА. Він був з 1927 року, на саму польську коляду ся вродив. (...) Так би 26 січня 45-го бандери його визвали в ліс. Був зв'язковим. Не знаю як, досить того, що його вбили. Він вже ся додому не вернув. (...) Але ше як брата вже не було, я єдного разу, не знаю в яким то році було чи 46-му чи ше в 45-тім, партизан вночі приніс кав'ярку на 5-7 літрів, така алюмієва, щоб я молока пішов назбирати і приніс то молоко біля церкви біля дзвіниці мав положити. Я то виконув»* («Спогади М. Гриника», 2022). Проте знаємо точно: *«виселений за співпрацю сім'ї з ОУН та УПА»* (Реабілітовані історією: 320).

Під категорію «небезпечні», які для виселення не підлягали були сім'ї, в складі яких були особи, що служили у радянській армії, нагороджені орденами Радянського Союзу та мали заслуги перед ним. Згодом цей список доповнили сім'ї радянських агентів та сім'ї керівників ОУН та УПА, по відношенню до яких передбачалось проведення заходів «компрометації». Заборонялось депортувати інфекційно хворих на тиф, дизентерію, холеру. Їм мали забезпечити лікування у місцевих лікарнях (ГДА СБУ. Ф. 2. Спр. 674. Арк. 16, 60, 80).

Згідно з інструкції при проведенні депортації мали повідомити, що вивезення відбуватиметься в межах Радянського Союзу та перелічити список речей, які дозволено взяти з собою (ГДА СБУ. Ф. 2. Спр. 674. Арк. 17). Проте, радянські силовики не завжди звертали свою увагу на такі приписи та діяли жорстоко. Жертва тогочасних подій, зазначає: *«тоді світла не було. Була яка лампа чи кагінець шо висіла на комині та й солдати мали якісь прожектори та пішли на ніт. Там були вже япка сушені в плетінках. Та верли яблук, та верли пару бульбів і тото шо от з ліжка було, що спали та й то скрутили та й верли на фіру та й вивезли. Навіть не знаю чи був в хаті хліб чи не було. Шо мама з перестрашу вночі могла взети. Солдати бульбів много не верли, бо «вона пам'орзніт». Вони вже знали шо нас вивозять на Сибір. В тому чім були зібрані. Та лахи були, куртка була, але хто то вночі мав збирати»* («Спогади М. Гриника», 2022). Проте вже односельчанці Марії Яцу-

ляк не дозволили нічого взяти з харчів та одягу на дорогу. Після того, як вона почала дуже голосно плакати і кричати: «за що мене берете?», радянські силовики, щоб вона мовчала, важко побили прикладами автоматів (ГДА СБУ. Ф. 13. Спр. 376. Т. 78. Арк. 319). *«Але люди трохи знали, люди були трохи приготовлені. Мали речі, а ми трохи бідували»* («Спогади М. Гриника», 2022). Це підтверджується і збереженими листуваннями, у яких читаємо: *«Дорога сестричка! Ти засуджена, а нас всіх переписали, говорять, що через тебе всю нашу родину на Сибір вивезуть. У селі всі сім'ї переписали, у кого є арештовані чи засуджені і, говорять, всіх будуть виселяти»* (Гук Розалія, с. Гаї Верхні) чи до прикладу: *«Жити тепер стало важко, день прожив, а на другий – не знаєш будеш в своїй хаті завтра жити чи ні. В селах всі сім'ї переписали, у кого є арештовані чи засуджені і, говорять, всіх будуть вивозити в Сибір»* (Пісарський Р, м. Борислав) (ГДА СБУ. Ф. 2. Спр. 677. Арк. 17-20).

На кожну сім'ю заводилось облікова справа, перевірялись документи, ідентифікували кожну особу (ГДА СБУ. Ф. 2. Спр. 674. Арк. 32). Та все ж, беручи до уваги той факт, що виселення розпочиналось у нічну пору, часу, бажання та великої необхідності в цьому не вбачалось, тому: *«ніякого ні допросу, ні фамілій ніхто сі не питав, хто був в хаті того загорнули і забрали. Привезли нас на Урал. На маму документи є (Сосяк по другому чоловіку), а на нас четверо дітей (а ми – Гриник) – нема. Діти є, а родичів то нема. З Уралу вже додому нікого не пускали, то мама тоді мусіла писати об'яснітельну, що то її діти. Тоді найменших бандерів (сестра з 1935 – Рузя, з 1937 – Наталька і вітчима син, Марійка з 1941 року) забрали у дитдом, бо то би були з холоду і голоду повмирали. Хто мав много дітей, велика сім'я то дітей забирали»* («Спогади М. Гриника», 2022).

У протоколі від 2 жовтня 1947 р. зазначається, що у Дрогобицькій області було заведено таких 5500 облікових справ. Для виконання завдання виділено 970 оперативних робітників, 3836 солдат і офіцерів. Окрім того, організовано 15 погрузочних пунктів (Дрогобич, Самбір, Рудки, Борислав, Славське та ін.) та 15 перевалочних баз (Лішня, Підбуж, Стебник, Кропивник, Меденичі та ін.) (ГДА СБУ. Ф. 2. Спр. 677. Арк. 9-10; Спр. 674. Арк. 65). У першу чергу виселення мало розпочатись із гірських районів до райцентрів.

Для перевезення «небезпечного елемента» до пунктів завантаження використовували спеціальний вантажний транспорт, у який місцеве

населення могло помістити своє «майно» (ГДА СБУ. Ф. 2. Спр. 674. Арк. 19, 89-90). Під транспортом мались на увазі вози («*Вже по тому в полудни чи по полудни, коли всіх людей дозвожували, тими нашими кіньми не везли до Дрогобич, а спеціально брали фірманів і тодійка то давай, що було на возі тото забрали і передали на туту фіру. І тоді мене до сім'ї, до мамі. Я думав що то нас десь вивезуть під ліс і розстріляють*») («Спогади М. Гриника», 2022). Проблемаю залишалось транспортування з перевалочних пунктів на пункти погрузки. Для цього у Дрогобицькій області необхідно було 326 трьохтонних машини, а наявно було лише 200. Передбачався на деяких пунктах перегриз ГДА СБУ. Ф. 2. Спр. 677. Арк. 31).

Депортація відбувалась поліцією та силами внутрішніх військ НКВС, а охорона на шляху до прибуття до крайньої зупинки – конвойними військами НКВС (ГДА СБУ. Ф. 2. Спр. 674. Арк. 1). Враховуючи можливий опір населення щодо проведення відповідних дій радянські силовики мали підтримувати постійну бойову готовність, а у разі необхідності – застосувати зброю (сутичка з підпільниками, втеча осіб, які підлягають виселенню) (ГДА СБУ. Ф. 2. Спр. 674. Арк. 19). Як звіти ОУН, так і пригадування свідків зазначають однотайно – все відбувалось мирно: «*на фірах ми сидимо, а солдати по обидва боки пішки. Боялися сидіти на фірах, бо будуть бити бандери. Вони знали, що бандери не будуть стріляти по людях, а будуть стріляти по них. Але тихо було ніяких не було сутичок*» («Спогади М. Гриника», 2022).

На кожний погрузочний пункт призначались: комендант, два помічники, два слідчі, дві машиністки, оперативний робітник та лікар (ГДА СБУ. Ф. 2. Спр. 674. Арк. 98). Усього під час операції «Захід» планувалось вивезти 100 тис. людей. У кожен вагон наказували селити по 40 осіб, що передбачало залучення 2500 вагонів. Кожен ешелон мав складатись із 62 вагонів (ГДА СБУ. Ф. 2. Спр. 727. Арк. 30-31). На Дрогобиччині цей процес виглядав наступним чином: «*перевезли нас через ліс і відразу на вокзал. Там вже були вагони ті що возили тюремщиків. Грузові вагони. В однім куті пріч, в другім куті пріч, а по середині буржуйка. У вагоні було 45-50 людей. То був цілий Дрогобицький район: господарі з Літині, з Дорожова ...*» («Спогади М. Гриника», 2022). Катерина Пелехата також пригадує, що на вагонах було зазначено «пшениця» (Терещук, URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/28806551.html>). Місця у вагонах практично не було. Все в середині забруднене тваринним гноєм, вугіллям та іншим сміттям. Траплялися отвори через які задувало холо-

дом чи засипало снігом (ГДА СБУ. Ф. 13. Спр. 376. Т. 78. Арк. 391). Ешалон № 20026 (46 вагонів) вирушив із станції Дрогобич 22 жовтня о 23:58 у напрямку Молотовської області. Усього було 545 сімей (1634 особи) з них: 482 – чоловіки, 749 – жінок, 403 – дітини (ГДА СБУ. Ф. 2. Спр. 727. Арк. 77). «*Було пару бабів, що вони по одній позабирали. Старі жінки, бо сини з чоловіками повтікали, бо взнали що то виселка якось буде і полишали старих бабів, бо думали що старих бабів не будуть брати. Вони всьо забрали*» («Спогади М. Гриника», 2022). У звіті ОУН щодо виселення вказують дещо відмінні дані: усіх учасників виселення тримали на залізничній станції у Дрогобичі з 21 до 23 жовтня 1947 р. о 5-й годині ранку увесь транспорт рушив до Стрия, а далі в глибину тюрем народів СРСР.

Жахливі умови перевезення суттєво позначились на долі українців. Практично з кожного села Дрогобицького району були люди, що навіть не дістались до «пункту призначення». До прикладу, з села Зимівки у дорозі замерзло двоє малих дітей та померла одна жінка, з Волі Якубової – 4 людей: 2 жінки та 2 чоловіки; Лужка Долішного – 1 людина замерзла та 4 померли з голоду (ГДА СБУ. Ф. 13. Спр. 376. Т. 78. Арк. 376, 387, 388). Очевидці пригадують, що дорогою ніхто нічого не давав їсти, тому старались пити лише по ковтку води та не вмиватись, щоб зайвий раз не використовувати запаси. Тому почали поширюватись і хвороби, зокрема воші (Терещук, URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/28806551.html>). Чудом вдалось врятуватись трьом жителям села Почаєвичі, яким на шляху дороги Стрий – Львів вдалось втекти (ГДА СБУ. Ф. 13. Спр. 376. Т. 78. Арк. 383).

У поданих звітах, у кінці жовтня 1947 року, читаємо: «*По Дрогобицькій області операція «Захід» закінчена. Усього по області піднято, погружено та відправлено в ешалонах 4558 сімей, 14557 осіб. Операція пройшла організовано, конфліктів з бандитами не було*». З них по Дрогобицькому районі – 375 сімей (1233 особи) (ГДА СБУ. Ф. 2. Спр. 727. Арк. 61-62), а за звітом ОУН – з Дрогобицького району було виселено 575 сімей, з них: 746 жінок з дітьми, 395 чоловіків, що у сумі складало 1141 людину (ГДА СБУ. Ф. 13. Спр. 376. Т. 78. Арк. 320). З підпільних листувань дізнаємось: «*завдання виконали віддано. Завдяки конспірації кадри не понесли серйозних втрат*» (ГДА СБУ. Ф. 13. Спр. 372. Т. 18. Арк. 171).

Після депортації усе майно постраждалих слід було описати та оцінити, житлові будинки використати на потреби села (шкіл, лікарень, клубів, колгоспів тощо) (ГДА СБУ. Ф. 2. Спр. 674.

Арк. 105-106). Тому кожному, кому вдалось згодом повернутись, виплачували компенсацію: «рахували по базарній ціні: дві корови – по тисячі рублів, два будинки по тисячі рублів, кінь і сільський інвентар (писали кілька снопів, пшениці, бульби). Мені були нараховали 5500 рублів» («Спогади М. Гриника», 2022).

Висновки. На сучасному етапі розвитку української держави важливість та актуальність висвітлення злочинів радянської влади щодо українців у різний період історії є беззаперечною. На вимозі часу залишається ознайомлення широкого загалу із терористичними методами боротьби окупаційних режимів. На долю українського визвольного руху суттєво вплинула насильницька депорта-

ція під кодовою назвою «Захід» оскільки таким чином було підірвано моральне становище підпілля, розірвано контакти, щодо постачання продуктами харчування, збільшило кількість вояків, що явились з повинною. Масштаби проведених репресій дають змогу говорити як про наймасовішу у західному регіоні. Обравши даний метод, як дієвий у боротьбі з українським підпіллям, радянська адміністрація усвідомлювала, що веде боротьбу проти українського народу. Варто відзначити, що ні здолати, ні перемогти українських націоналістів депортаційним шляхом не вдалось, мабуть, саме через провал планів, радянська влада в подальшому не проводила окремі масштабні операції, а звела їх до індивідуальних.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Галузевий державний архів Служби безпеки України (далі – ГДА СБУ). Ф. 2. Спр. 674.
2. ГДА СБУ. Ф. 2. Спр. 677.
3. ГДА СБУ. Ф. 2. Спр. 727.
4. ГДА СБУ. Ф. 13. Спр. 372. Т. 18.
5. ГДА СБУ. Ф. 13. Спр. 376. Т. 78.
6. Бажан О. Операція «Захід» - апогей депортаційних акцій радянських спецслужб на західноукраїнських землях (1940-1950-ті роки). *Реабілітовані історією. Львівська область / упоряд.: Савчак В.М. та ін. Львів, 2014. Кн. 2. С. 127-141.*
7. Вронська Т. Позасудові репресії членів сімей учасників національно-визвольного руху в західних областях України (1944 – 1952). Харків: Право, 2008. 264 с.
8. Галів М., Огар А. Радянські репресії проти духовенства греко-католицької церкви у 1944-1947 рр. (на прикладі біографії о. Івана Котіва). *Проблеми гуманітарних наук: збірник наукових праць ДДПУ імені Івана Франка. Сер. Історія.* 2021. Вип. 6/48. С. 319-341.
9. Галів, М., Михаць, Р., Бойчук, А. Політика пам'яті щодо радянських репресій у Дрогобичі (1991-2020 рр.): за матеріалами періодичних видань. *Проблеми гуманітарних наук: збірник наукових праць ДДПУ імені Івана Франка. Сер. Історія.* Вип. 8/50. С. 334-363.
10. Ільницький В. Карпатський край ОУН в українському визвольному русі (1945-1954). Дрогобич: Посвіт, 2016. 696 с.
11. Когут А. Депортаційна операція «Захід» у жовтні 1947 року (за документами Галузевого державного архіву Служби безпеки України). *Архіви України. Науково-практичний журнал.* Вип 4 (324). 2019. С. 118-128.
12. Когут А. Операція «Захід» у контексті радянських депортацій із Західної України 1940-1950-ті рр. Вирване коріння: дослідження, документи, свідчення. Київ, 2020а. С. 51-68.
13. Когут А. Особливості депортації українського населення під час операції «Запад» (за документами ГДА СБУ): дисер. канд. іст. наук: 07.00.01, Київ, 2020б. 316 с.
14. Надольський Й. Депортаційна політика сталінського тоталітарного режиму в західних областях України (1939-1953 рр.): монографія. Луцьк: Вежа, 2008. 258 с.
15. Попп Р. Депортаційно-переселенські процеси в Дрогобицькій області (1944-1953 рр) *Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету.* 2014. Вип. 38. С. 203-206.
16. Попп Р. Депортація населення Дрогобиччини 21 жовтня 1947 року (За матеріалами звіту ОУН). «Тоталітаризм як система знищення національної пам'яті»: зб. наук. праць за матеріалами всеукр. наук.-практ. конф. Львів, 2020. С. 335-358.
17. Реабілітовані історією. Львівська область. Кн.4: Дрогобицький район / гол. ред. Смолій В.А. Львів: «Пам'ять», 2019. 761 с.
18. Спогади Михайла Гриника, жителя с. Медвежа. (Записала Лілія Гриник 12. 01. 2022 р. у с. Медвежа).
19. Терещук Г. Забирали всю родину і товарними вагонами везли у Сибір – маловідома операція «Запад». *Радіо свобода:* веб-сайт. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/28806551.html> (дата звернення: 12.03.2022).
20. Якби не було УПА, Сталін усеодно провів би депортацію – В'ятрович про операцію «Запад». *Радіо свобода:* веб-сайт. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/28806123.html> (дата звернення: 12.03.2022).

REFERENCES

1. Haluzevyi derzhavnyi arkhiv Sluzhby bezpeky Ukrainy (dali – HDA SBU) [Sectoral state archive of the Security Service of Ukraine]. F. 2. Spr. 674.
2. HDA SBU. F. 2. Spr. 677.

3. HDA SBU. F. 2. Spr. 727.
4. HDA SBU. F. 13. Spr. 372. T. 18.
5. HDA SBU. F. 13. Spr. 376. T. 78.
6. Bazhan O. Operatsiia «Zakhid» - apohei deportatsiinykh aksii radianskykh spetssluzhb na zakhidnoukrainskykh zemliakh (1940-1950-ti roky). Reabilitovani istoriieiu. Lvivska oblast [Operation "West" - the apogee of the deportation actions of Soviet special services in Western Ukraine (1940-1950). Rehabilitated by history. Lviv region]. Lviv, 2014. Kn. 2. P. 127-141 [in Ukrainian].
7. Vronska T. Pozasudovi represii chleniv simej uchasyntiv natsionalno-vyzvolnoho rukhu v zakhidnykh oblastiakh Ukrainy (1944 – 1952) [extrajudicial repression of family members of members of the national liberation movement in the western regions of Ukraine (1944 - 1952)]. Kharkiv, 2008. 264 p [in Ukrainian].
8. Haliv M., Ohar A. Radianski represii proty dukhovenstva hreko-katolytskoi tserkvy u 1944-1947 rr. (na prykladi biohrafii o. Ivana Kotiva) [Soviet repression against the clergy of the Greek Catholic Church in 1944-1947 (on the example of the biography of Father Ivan Kotiv)]. *Problemy humanitarnykh nauk: zbirnyk naukovykh prats DDPU imeni Ivana Franka. Ser. Istoriiia – Problems of the humanities: a collection of scientific works of the Ivan Franko State Pedagogical University. Ser. History.* 2021. 6/48. Pp. 319-341 [in Ukrainian].
9. Haliv, M., Mykhats, R., Boichuk, A. Polityka pamiaty shchodo radianskykh represii u Drohobychi (1991-2020 rr.): za materialamy periodychnykh vydan [The policy of memory in relation to Soviet repressions in Drohobych (1991-2020): based on periodicals]. *Problemy humanitarnykh nauk: zbirnyk naukovykh prats DDPU imeni Ivana Franka. Ser. Istoriiia – Problems of the humanities: a collection of scientific works of the Ivan Franko State Pedagogical University. Ser. 2021.* 8/50. Pp. 334-363 [in Ukrainian].
10. Ilnytskyi V. Karpatskyi kraj OUN v ukrainskomu vyzvolnomu rusi (1945-1954) [The Carpathian region of the OUN in the Ukrainian liberation movement (1945-1954)] Drohobych, 2016. 696 p [in Ukrainian].
11. Kohut A. Deportatsiina operatsiia «Zakhid» u zhovtni 1947 roku (za dokumentamy Haluzevoho derzhavnoho arkhivu Sluzhby bezpeky Ukrainy) [Deportation operation "West" in October 1947 (according to the documents of the Sectoral State Archives of the Security Service of Ukraine)]. *Arkhivy Ukrainy. Naukovo-praktychnyi zhurnal – Archives of Ukraine. Scientific and practical journal.* 2019. 4 (324). Pp. 118-128 [in Ukrainian].
12. Kohut A (a). Operatsiia «Zakhid» u konteksti radianskykh deportatsii iz Zakhidnoi Ukrainy 1940-1950-ti rr. Vyrvane korinnia: doslidzhennia, dokumenty, svidchennia [Operation West in the context of Soviet deportations from Western Ukraine in the 1940s and 1950s. Rooted roots: research, documents, evidence]. Kyiv, 2020a. Pp. 51–68 [in Ukrainian].
13. Kohut A (b). Osoblyvosti deportatsii ukrainskoho naseleattia pid chas operatsii «Zapad» (za dokumentamy HDA SBU): dyser. kand. ist. nauk: 07.00.01 [Peculiarities of deportation of the Ukrainian population during the operation "West" (according to the documents of the State Security Service of Ukraine): dissertation. Cand. ist. Sciences: 07.00.01]. Kyiv, 2020. 316 p [in Ukrainian].
14. Nadolskyi Y. Deportatsiina polityka stalinskoho totalitarnoho rezhymu v zakhidnykh oblastiakh Ukrainy (1939-1953 rr.): monohrafiia [Deportation policy of the Stalinist totalitarian regime in the western regions of Ukraine (1939-1953): monograph]. Lutsk, 2008. 258 p [in Ukrainian].
15. Popp R. Deportatsiino-pereselenski protsesy v Drohobytiskii oblasti (1944-1953 rr) [Deportation and resettlement processes in Drohobych region (1944-1953)]. *Naukovi pratsi istorichnoho fakultetu Zaporizkoho natsionalnoho universytetu – Scientific works of the historical faculty of Zaporizhia National University.* 2014. Vyp. 38. Pp. 203-206 [in Ukrainian].
16. Popp R. Deportatsiina naseleattia Drohobychchyny 21 zhovtnia 1947 roku (Za materialamy zvituu OUN) [Deportation of the population of Drohobych on October 21, 1947 (According to the OUN report)]. «Totalitaryzm yak systema znyshchennia natsionalnoi pamiaty»: zb. nauk. prats za materialamy vseukr. nauk.-prakt. konf – Totalitarianism as a system of destruction of national memory": coll. Science. works on the materials of the All-Ukrainian. scientific-practical conf. Lviv, 2020. Pp. 335-358 [in Ukrainian].
17. Reabilitovani istoriieiu. Lvivska oblast. Kn.4: Drohobytyskyi raion [Rehabilitated by history. Lviv region. Book 4: Drohobych district]. Lviv, 2019. 761 p [in Ukrainian].
18. Spohady Mykhaila Hrynyka, zhytelia s. Medvezha [Memoirs of Mikhail Hrynyk, a resident of Bear]. (Zapysala Liliia Hrynyk 12. 01. 2022 r. u s. Medvezha – Recorded by Lilia Hrynyk on January 12, 2022 in the village of Medvezha) [in Ukrainian].
19. Tereshchuk H. Zabyraly vsiu rodynu i tovarnymy vahonamy vezly u Sybir – malovidoma operatsiia «Zapad» [The whole family was taken away and taken by freight cars to Siberia - the little-known operation "West"]. *Radio svoboda: veb-sait – Radio Liberty: website.* URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/28806551.html> (data zvernennia: 12.03.2022) [in Ukrainian].
20. Yakby ne bulo UPA, Stalin useodno proviv by deportatsiiu – Viatrovych pro operatsiiu «Zapad» [If there was no UPA, Stalin would still have deported Viatrovych about Operation West]. *Radio svoboda: veb-sait – Radio Liberty: website.* URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/28806123.html> (data zvernennia: 12.03.2022) [in Ukrainian].